

فلسفه حق (۳)

منشأ حق

سید محمود نبویان

دانشیار مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

با نظارت علمی: عباس کعبی نسب

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

۱۴۰۰

سرشناسه	: بیویان، محمود، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: منشأ حق / مؤلف سید محمود نبویان؛ با نظارت علمی عباس کعبی نسب.
مشخصات نشر	: قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی <small>علیه السلام</small> ، انتشارات، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۳۷۰ص.
فروست	: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی <small>علیه السلام</small> ؛ ۱۵۶۴. حقوق؛ ۴۵. فلسفه -
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۴-۳۱۱-۱
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۳۱۸-۳۶۷.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: حق — جنبه‌های مذهبی — اسلام. Right -- Religious aspects-- Islam حقوق — فلسفه. Philosophy — Law
شناسه افزوده	: کعبی نسب، عباس، ۱۳۴۱-
شناسه افزوده	: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی <small>علیه السلام</small> ، انتشارات.
رده‌بندی کنگره	: BP۲۲۵
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۴۶۴
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۸۵۵۵۰۶۰
اطلاعات رکورد کتاب‌شناسی	: فیا

۱۵۶۳

شمارهٔ ردیف

حقوق - ۴۵

شمارهٔ موضوعی

۱۴۰۰-۴۵

www.ketab.ir

■ فلسفهٔ حق (۳): منشأ حق

- مؤلف: سید محمود نبویان
- ناشر: انتشارات مؤسسهٔ آموزشی و پژوهشی امام خمینی ع
- چاپ: احسان
- نوبت و تاریخ چاپ: اول، پاییز ۱۴۰۰
- شمارگان: ۳۰۰
- قیمت: ۷۴۰۰۰ تومان

- دفتر مرکزی: قم، خیابان شهداء، کوی ممتاز، پلاک ۲۸
- تلفن و نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۳۲۴
- شعبه تهران: خیابان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و شهید منیرى جاوید، ساختمان شماره ۳۱۰، طبقه سوم، واحد ۱۱۲
- تلفن و نمابر: ۰۲۱-۶۶۴۴۶۱۲۱
- شعبه مؤسسه امام خمینی (ره) قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۳۶۲۹

شابک: ۹۷۸-۶۰-۴۴۴-۳۱۱-۱

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه معاونت پژوهش
۱۴	پیشگفتار

فصل اول: مفهوم شناسی

۲۰	مقدمه
۲۰	حق
۲۲	فطری
۲۴	ذاتی
۲۶	تکوینی
۲۷	طبیعی
۲۹	اعتباری
۳۱	منشأ
۳۱	منبع
۳۳	جمع‌بندی

فصل دوم: منشأ حق‌های تکوینی

۳۶	مقدمه
۳۶	معنای حق تکوینی
۳۶	اول. معنای ایجابی و فعلی
۳۸	دوم. معنای سلبی
۴۱	دیدگاه‌ها در باب منشأ حق
۴۱	۱. ملکیت

- ۴۲ بررسی
- ۴۸ ۲. خداوند
- ۴۹ بررسی
- ۵۳ ۳. فرزند خدا بودن
- ۵۳ بررسی
- ۵۴ ۴. فاعلیت
- ۵۴ بررسی
- ۵۶ ۵. نیاز بشر
- ۵۷ بررسی
- ۶۰ ۶. طبیعت انسان (حق‌های طبیعی)
- ۶۱ اول. طبیعی یعنی عقلی
- ۶۴ دوم. طبیعی یعنی الهی
- ۶۵ سوم. طبیعی یعنی بشر آن را قرارداد نکرده است
- ۶۶ چهارم. طبیعی یعنی ذاتی موجودات
- ۶۶ پنجم. طبیعت یعنی فطرت بشر
- ۶۷ ششم. حق طبیعی یعنی حقی که انسان در وضع طبیعی دارد
- ۷۲ بررسی نهایی
- ۸۲ ۷. قانون طبیعی
- ۸۶ بررسی
- ۹۷ ۸. قدرت
- ۹۸ بررسی
- ۱۰۰ ۹. عقل عملی بشر
- ۱۰۰ عقل
- ۱۰۴ خودآیینی
- ۱۰۷ آزادی
- ۱۰۸ بررسی
- ۱۱۱ ۱۰. انسان بودن
- ۱۱۴ بررسی
- ۱۳۴ ۱۱. کرامت انسان

فهرست مطالب / ۷

۱۲۵	بررسی
۱۳۷	۱۲. امیال و غرایز در انسان
۱۳۸	بررسی
۱۳۹	۱۳. انتخاب
۱۴۱	بررسی
۱۴۳	۱۴. غایتمندی جهان
۱۴۷	بررسی
۱۵۴	۱۵. نیاز و کرامت
۱۵۴	بررسی
۱۵۵	۱۶. حق بودن منشأ حق داشتن
۱۵۶	بررسی
۱۵۹	۱۷. یک حق منشأ حق دیگر
۱۶۰	بررسی
۱۶۲	جمع بندی

فصل سوم: منشأ حق های اعتباری

۱۶۴	مقدمه
۱۶۵	دیدگاهها در باب منشأ حق های اعتباری
۱۶۵	۱. خلأوند
۱۷۱	بررسی
۱۷۸	۲. قانون موضوعه
۱۷۹	بررسی
۱۸۰	۳. قرارداد
۱۸۲	بررسی
۱۸۴	۴. عرف
۱۸۵	بررسی
۱۸۷	جمع بندی

فصل چهارم: منابع حق

۱۹۰	مقدمه
۱۹۱	۱. قرآن کریم

۱۹۲ سنت	۲.
۱۹۴ حجیت سنت نبوی	
۱۹۶ حجیت سنت ائمه	
۱۹۷ ۱. ادله قرآنی بر عصمت اهل بیت	
۲۰۶ ۲. ادله روایی بر عصمت اهل بیت	
۲۱۱ مصادیق اهل بیت	
۲۱۲ حجیت سنت صحابه	
۲۱۲ دلیل قرآنی	
۲۱۶ دلیل روایی	
۲۱۹ ۳. اجماع	
۲۲۱ حجیت اجماع	
۲۲۱ بررسی	
۲۲۴ دیدگاه اصولیون شیعه	
۲۲۵ ۴. عقل	
۲۲۹ ۵. سیره	
۲۲۹ اقسام سیره	
۲۳۲ حجیت سیره	
۲۳۲ حجیت بنای عقلا	
۲۳۶ حجیت سیره متشرعه	
۲۳۷ مقدار دلالت سیره	
۲۳۷ نتیجه	
۲۳۸ ۶. شهرت	
۲۳۹ حجیت شهرت فتوایی	
۲۴۲ ۷. قیاس	
۲۴۴ ارکان قیاس	
۲۴۵ اقسام قیاس	
۲۴۵ ۱. قیاس منصوص العله	
۲۴۶ ۲. قیاس اولویت	
۲۴۶ ۳. قیاس مستبط العله	

مقدمه معاونت پژوهش

حقیقت اصیل‌ترین، جاودانه‌ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسله مؤمنان و عالمان صادق چه جان‌ها که در راه آن نیاخته، و جاهلان و باطل‌پرستان چه توطئه‌ها و ترفندها که برای محو و مسخ آن نساخته‌اند چه تلخ‌واقعیتی است مظلومیت حقیقت و چه شیرین‌حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق سربلند و سرفراز است و باطل از بین‌رفتی و نگونسار. این والا و بالاتسینی حقیقت گذشته از سرشت حق، ولم‌دار کوشش‌های خالصانه و پایان‌ناپذیر حقیقت‌جویانی است که در عرصه نظر و عمل کمر همت محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته‌اند و در این میان نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی، و به‌ویژه اسلام و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و جانشینان برحق و گرامی او علیه السلام برجسته‌ترین است.

دانشمندان نام‌آور شیعه رسالت خطیر و بی‌نظیر خویش را بهره‌گیری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیره آن پیشوایان و عرضه آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت‌پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به‌کارگیری انواع ابزارهای پیشرفته سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند رسالت حقیقت‌خواهان و تدیسمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت دشوارتر است.